

Juraj „Šimuraj“ Šimkovič

naivná
pedagogika
z praxe

15 rokov medzi „malými veľkými“ školiteľmi

Juraj „Šimuraj“ Šimkovič

naivná
pedagogika
z praxe

15 rokov medzi „malými veľkými“ školiteľmi

Obsah

Pod'akovanie.....	3
Ako pracovať s knihou.....	5
Úvod	7
01 Z demotivácie do motivácie.....	13
02 Rami	23
03 Knihy & hrdinovia	31
04 Danko, Karinka	36
05 Emka 1	43
06 Ninka	47
07 Emka 2, Adamko	52
08 Hraví hrdinovia	59
09 Detská energia	68
10 Školitelia z praxe	77
11 Inšpirácia s deťmi	85
12 Sníva sa v noci	91
13 Deti vnímajú viac	99
14 Pravdovravnosť detí	106
15 Služba manažéra	112
16 Služba pedagóga	117
17 Príklady namiesto sľubov	122
Záver	126

POĎAKOVANIE

Moja vďaka patrí všetkým deťom, ktoré som vo svojom osobnom i profesionálnom živote mohol stretnúť. Malým školiteľom, ktorí ma učili a učia i naďalej. Bolo ich pár tisíc – žiaľ nepamätám si všetky ich mená. Pamätám si však emócie konkrétnych táborov, škôl v prírode, hodín strávených v školstve či počas pôsobenia ako športový manažér v teréne.

Ďakujem iniciátorovi tejto knihy, Danielovi Ranušovi, ktorý mi už pár rokov dozadu prikázal písať o svojich zážitkoch s deťmi. Ktorý veril, že práve tieto zážitky môžu zmeniť vnímanie pedagógov a rodičov na svoje chodiace encyklopédie múdrosti ako žiť život.

Vďaka patrí aj Martinovi Brestovanskému, Eve Rušínovej, Lubošovi Sorátovi, ktorí ma naučili načúvať tichým odkazom malých školiteľov. Väčšina pedagógov nedostane možnosť spolupracovať s osobnosťami vo svojej oblasti, ktorí sú im priateľmi a učiteľmi súběžne.

Ďakujem všetkým, ktorí ma podporovali vo svojej zmene vnímania detí, školstva, života ako takého. Nie som veľký filozof, nemám ešte za sebou veľké životné udalosti. To práve títo ľudia (moje vzory z reality) mi pomohli k odhodlaniu napísať toto dielo.

Ďakujem ľuďom z oblasti pedagogiky a detskej rekreácie, s ktorými môžem spolupracovať, ktorí sú mojim pozitívnym (občas i negatívnym) zrkadlom. Ukazujú mi moje silné i slabé stránky, moje výnimočné momenty, ale i pochybenia v danej oblasti pedagogickej činnosti.

Ďakujem ľuďom, ktorí sa odhodlali čítať knihu v pracovnej verzii. Tým, ktorí odoslali svoju spätnú väzbu ale i tým, ktorí knihu čítali a našli si na ňu čas.

Ďakujem tým, ktorí pracovali na štylistickej, gramatickej a grafickej úprave knihy a strávili tak „so mnou“ veľa času.

V neposlednom rade patrí vďaka mojim rodičom Alene a Antonovi Šimkovičovcom, ktorí do mňa i mojich súrodencov investovali veľa času, financií a podporovali nás v našich projektoch a snoch. Že som sa mohol rozhodnúť čo budem študovať, kde budem tráviť leto, do akého mesta kedy odídem.

Vďaka patrí každému, kto sa v tomto diele pričínal. Či už vyššie spomenutými spôsobmi alebo podporou v písaní. Mien by bolo veľmi veľa. Verím, že sa tí, ktorým toto poďakovanie patrilo našli a vychutnajú si naše spoločné dielo rovnako v knižnej podobe ako aj v tej elektronickej.

AKO PRACOVAŤ S KNIHOU

1. Všetky myšlienky, ktoré nájdeš v knihe nie sú návodom na šťastný život. Nemusia fungovať v tvojom živote. Je dôležité čítať knihu s istým nadhľadom. Dovoľ si prijímať myšlienky a zapájať ich do svojho života, za účelom jeho skvalitnenia.
2. Nutné je prečítať knihu dvakrát, ale prečo?
 - a. Najskôr ju prečítaj jedenkrát bez plnenia úloh a hlbšieho zamýšľania sa nad textom.
 - b. Ak ťa text nezaujal, je na Tebe, či knihu necháš len tak ležať alebo ju podaruješ niekomu z tvojich blízkych, koho možno osloví, alebo si ju necháš na časy absolútnej nudy.
 - c. Ak ťa text zaujal a chceš na sebe pracovať, prečítaj si knihu druhý raz a po každej kapitole sa zastav a pri úlohách splň tie, ktoré sú pre teba zaujímavé. Tie, čo ti nemajú čo dať, nechaj tak. Ak však pocítiš potrebu sa k nim vrátiť, urob tak kedykoľvek.
3. Do knihy si pokojne môžeš zvýrazňovať myšlienky, ktoré ťa zaujali, po dvoch prečítaniach si ju dať na záchod, k posteli, do tašky a kedykoľvek budeš chcieť motiváciu (a myslíš si, že ti ju kniha dá), vezmi ju do ruky a prečítaj si myšlienku, dve keď voľne otvoríš na ľubovoľnej strane.

4. Ak si myslíš, že kniha môže obohatiť, tak máš viac možností:
 - a. kúpiť nejaký výtlačok a podarovať ju,
 - b. zdieľať informácie o nej medzi svojich priateľov,
 - c. nechať si to pre seba a nikomu nepovedať,
 - d. vymyslieť ďalší kreatívny nápad a dať mi o tom vedieť.

Ďakujem ti, že si vzal do rúk túto knihu alebo si si ju stiahol v elektronickej verzii. Svoje podnety môžeš zdieľať aj so mnou cez mail simkovic.juri@gmail.com.

ÚVOD

V prvom rade ti chcem poďakovať. Že je to nezvyčajné, aby autor ďakoval od prvej vety? Bude to asi tým, že ešte nie som žiaden autor. Možno ním niekedy budem a možno ani nie. Možno si túto knihu prečíta len pár ľudí a možno si ju len pár ľudí neprečíta. Každopádne všetky myšlienky, ktoré aktuálne mám v hlave, mi priniesol život počas môjho doterajšieho života. Život, ktorý križovali mnohí ľudia – moje vzory. Práve oni ma vždy učili slovíčko, ktoré sa objavilo v prvej vete tohto textu „ĎAKUJEM“.

Každé ráno ním začínam. Ďakujem za prebudenie, lebo mnohí sa rána nedožili. Ďakujem za jedlo a vodu, lebo mnohým chýba a zomierajú. Ďakujem za rannú sprchu a čisté oblečenie, lebo mnohí si tento luxus dopriať nemôžu alebo si musia prať v potoku. Ďakujem za rodinu, za priateľstvá a ich lásku, za naplnenia každej potreby, ktorú mám k tomu, aby som mohol byť skutočne šťastný.

Ale za čo ďakujem Tebe drahý čitateľ? Ďakujem za to, že otváraš túto knihu a daruješ mi svoj čas. Čas, ktorý je najvzácnejším bohatstvom, ktoré máme, ale nevieme dokedy. Ďakujem ti, že si ochotný prečítať tieto riadky.

Nasledujúce riadky budú reálnym pohľadom na okolnosti, ktoré sa v mojom živote a v praxi s deťmi stali. Existuje mnoho pedagogických publikácií, ktoré nám ponúkajú praktické návody ako pracovať s deťmi, ako riešiť problémy, na koho sa obrátiť, keď sa stane to, či ono. Som absolventom Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity a naučil som sa mnoho poučiek a definícií. Niektoré som využil viac, niektoré vôbec, niektoré ešte len možno využijem (ak si na ne ešte spomeniem). Práve nasledujúce písmena pospájané do mojich viet nebudú návodom ako sa k deťom správať a akou technikou k nim pristupovať. Budú skôr ukážkou sily detských myšlienok, ktoré ovplyvnili môj život.

V roku 2010 som mal už osemročnú skúsenosť s pedagogickou praxou a akurát som končil bakalársky stupeň môjho štúdia a premýšľal nad tým, či si podám prihlášku na druhý, magisterský. Ved' prachov v školstve aj tak nie je, skúseností mám už dosť, teóriu aj tak nepotrebujem. Nájdem si prácu mimo odboru, ktorá bude fajn platená a s deťmi môžem pracovať popri tom. Alebo odídem robiť animácie do hotelov do zahraničia, pár rokov pocestujem, zarobím pekné peniažky a potom si niečo už len nájdem. Bol som rozhodnutý neprihlásiť sa a ísť inou cestou. V tom sa mi prisnil sen (nikdy som neprikladal váhu snom, určite som neveril, že niečo znamenajú), v ktorom som bol vo veľkom zápale hry s našimi najmenšími obyvateľmi planéty. Cítil som radosť a pokoj v duši, slobodu. Bol som už dosť starý, ale stále vitálny.

Zrazu som videl ako umieram obklopený týmito človečikmi. Ráno som sa len pousmial, že fajň sen a idem ďalej. Väčšinou som sen zabudol do týždňa, tie intenzívnejšie maximálne do dvoch. Tohto sna sa však neviem zbaviť dodnes a tak som nad ním viac premýšľal. Rozhodol som sa počúvať srdce a pokračovať so školou, na ktorú ma v ďalšom školskom roku nevzali. Vyskúšal som si manuálnu prácu, stále dopĺňanú bláznením sa v detskom svete. Po roku som nastúpil na externé štúdium svojho odboru Sociálna pedagogika a vychovávateľstvo, lebo som už popritom pracoval na plný úväzok v školstve ako stará, „tlstá“ družinárka, ktorá nedovolí deťom si ani prdnúť bez povolenia (nechcem nikoho uraziť, iba som si rád robil zo seba srandu a kedysi som videl vychovávateľky práve takto).

V roku 2010 som sa zaviazal, že budem pracovať na sebe, aby som tak mohol odovzdávať stále viac a viac. Aby som mohol inšpirovať druhých k tejto činnosti, i keď za ňu aktuálne na Slovensku nedostane človek ani na dôstojné užívanie rodiny. Preto som v denno-dennom kontakte s deťmi - od najmenších po tých najväčších, taktiež s dospelákmi, v ktorých stále nezahynula detská duša.

Práve od detí som sa naučil to, s čím by som sa s tebou rád podelil. Nevravím, že sú to jediné pravdy a správny pohľad na prežitie nádherného života. To nie, veď každý máme svoju cestu. Cítim však, že tie najcennejšie životné rady som dostal práve v tejto práci. Taktiež moji veľkí učitelia - vzory, medzi ktorými žijem, a s ktorými

sa zdieľam – disponujú jednou fantastickou
vlastnosťou: OBLUBUJÚ NAIVNÚ PEDAGOGIKU
z PRAXE.

Čo to vlastne je za výraz? Nikde sa o nej nedá učiť,
nikde sa nedá nič dozvedieť. Čo to je za výmysel?
Naivná pedagogika je výraz, ktorým ja nazývam teórie
a koncepcie, ktoré vychádzajú z priamosti a úprimnosti
detských srdc. Hanbím sa, že až po pätnástich rokoch
medzi týmito drobcami som to pochopil. Skús sa spýtať
dieťaťa, ako by spravilo to a to. Mne sa ešte nestalo,
že by som od nich počul odpoveď „neviem“.
Samozrejme, staršie deti sme už pokazili
našou neschopnosťou hľadať riešenia.

Na priblíženie malý príbeh z detstva, jedného z mojich
prvých učiteľov, priateľa od 2 rokov. Jančoho opatrovala
babka a niečo (už neviem, čo presne) od neho chcela.
Tak ju (nepohoršite sa) mladý páňko poslal „do liti“.
Babka sa ho duchapľne spýtala: „Janíčko a ako sa tam
ide?“ On ešte duchapľnejšie odpovedal: „Sadni si
za mňa na moju motolku a ja ťa tam odveziem.“

Vravíš si, že: „Nezdá sa mi to byť ako múdrosť
pre život.“ Pozri sa na to ešte raz – detská kreativita
vždy nájde riešenie na akúkoľvek situáciu, ktorá sa
stane. Práve preto žijem svoje poslanie, práve preto
konečne začínam poslúchať jedného z mojich priateľov,
ktorý mi pred pár rokmi povedal, aby som napísal
knihu. Aby aj tí, ktorí nemôžu byť so mnou v tábore, či
už ako deti alebo členovia animačného tímu, sa mohli

potešiť trefnými hláškami a hlbokými myšlienkami vychádzajúcimi z úst detí. Tých detí, ktoré my dospelí vychovávame na svoj obraz a práve tí malí, v našich rukách často manipulovaní drobcami, by mali učiť nás. To je pojem naivná pedagogika z praxe, o ktorej chcem písať.

Mnoho autorov píše knihu od konca, iní od začiatku, ja ju chcem písať od začiatku, stredu i konca súbežne. V knihe sa budú prelínať moje súčasné i minulé skúsenosti zo života. Obohatené alebo i ochudobnené (môžeš si vybrať sám) mojimi krátkymi úvahami a zisteniami z praxe.

Verím, že budú nasledovné slová pre teba potešením, povzbudením a inšpiráciou. Že sa pri čítaní budeš usmievať, ale i zamýšľať nad jednoduchým detailom detskej mysle. Verím, že tvoj život sa obohatí a čas, ktorý stráviš pri tejto knihe, ťa preniesie do detského sveta, v ktorom nájdeš motiváciu vstať ráno z postele, poďakovať za všetko, čo máš a cítiť sa skutočne bohatým človekom. Viem, že zvládneš rozvinúť svoje vnútorné bohatstvo a dokážeš nechať deťom ich svet, z ktorého nebudeš ich ťahať von, ale naopak budeš chcieť vstúpiť doň. Neboj sa snívať. A preto počas knihy budeš dostávať domáce úlohy (verím, že ťa budú baviť). A tá prvá začína už po úvode.

Zatvor teraz knihu a nájdí človečika – maličkého, ktorý už rozpráva, vezmi ho na ihrisko, zahraj sa s ním a rozober aj detské, no najmä dospelácke témy.

Dozvedel si sa niečo zaujímavé? Zdieľaj to s priateľmi – nie na facebooku, ale v osobnom kontakte s druhými. Rozprávaj o svojich zisteniach a inšpiruj seba i druhých. Teším sa za tvoj zápal a chuť a ešte raz ti ďakujem. Znamená to pre mňa veľa a budem sa snažiť písať tak, aby sa ti to vrátilo cez túto knihu.

Zdravím Ťa,
Tvoj Šimuraj

01

KAPITOLA PRVÁ: **Z DEMOTIVÁCIE DO MOTIVÁCIE**

Prišiel som na privát po víkende, otvoril dvere a naskytl sa mi príšerný pohľad – neporiadok v izbe, špinavé handry v koši na pranie, plný odpadkový kôš, obliečky z perín vyzlečené, náčinie pohodené v strede izby. Rovnaký neporiadok vládol v posledných týždňoch aj v mojej hlave. Vraví sa, že pokiaľ nemáš poriadok v sebe, nedokážeš udržať poriadok ani vo svojich veciach. Snažil som sa o to veľakrát. Udržať poriadok vo svojich veciach – spratať riad hneď po navarení, či po jedle, upratať si oblečenie hneď po príchode domov alebo pri prezlečení sa. Takéto jednoduché veci a robia mi problém. Ostal som znechutený stáť vo dverách a pozeral sa na to všetko pred sebou. Na chrbte som mal ruksak s ďalšími vecami, ktoré bolo treba pretriediť a upratať. Nemal som vôbec na nič chuť, tak som len zložil všetko na jednu kopy, zbalil si plavky s uterákom a vybral sa priamou cestou na plaváreň. Túžil som odložiť telefón, vypnúť hlavu, vojsť do sauny a zamerať sa na svoj dych, na prítomnú chvíľu ticha, kedy môžem premyslieť veci, odovzdať ich a poďakovať za ne.

Zo saunovania sa stal môj malý pravidelný rituál, kedy sa snažím stíšiť sa raz do týždňa, premyslieť veci mimo kancelárie, mimo mobilného dosahu. Práve pri tomto rituáli som spravil svoje najväčšie rozhodnutia – opustiť manažérsky post a vrátiť sa do školstva. Šialený krok - dobrovoľne sa pripravíť o minimálne polovicu mzdy, odísť z mesta, v ktorom som žil päť rokov a nadobudol veľmi dobré priateľské vzťahy. Vo firme bolo vedenie prekvapené z môjho kroku, najmä to vyznelo ako ďalší z mnohých impulzívnych nápadov, ktoré si aj tak rozmyslím a nakoniec ešte trikrát upravím svoje rozhodnutie. Od toho momentu uplynuli štyri mesiace. Štyri mesiace ukončovania dôležitých vecí, nastavovania podmienok a hľadanie si nového zamestnania. A v tom prišla čarovná ponuka – ponuka šitá na mieru, spojenie manažérskeho a pedagogického postu, možnosť ostať vo firme, isté miesto s veľmi dobrým platom na dané podmienky. Oproti tejto možnosti nestála vtedy žiadna iná pracovná ponuka. Jediné, čo hovorilo v prospech neprijatia tejto perfektnej ponuky, bolo moje vnútro, ktoré mi vravelo, že moja cesta už nie je táto. Skutočne šialené rozhodnutie, v ktorom jedna strana znamenala istotu a druhá strana bola neistotou. Koľko ľudí by si vybralo cestu neistoty pred cestou zabehnutej spolupráce a podmienok šitých na mieru? Asi len blázon by to neprijal. A týmto bláznom som sa stal práve ja. Ale prečo? Cítil som, že moje kroky ma privedú práve sem, rozvrátia celý môj doterajší život, zatočia ho okolo svojej osi aspoň desať ráz a nedajú

do ruky ani mapu ani buzolu, aby som sa zorientoval. Tak sa začalo kreslenie vlastnej mapy, na základe už preskúmaných území svojej osobnosti, zanalyzovania svojich silných, ale najmä tých slabých stránok, preskúmanie príležitostí so zreteľom upreným aj na ohrozenia.

Áno, tieto rozhodnutia sa diali najmä pri mojom rituáli, ktorému som sa venoval, kde som sa učil popri analýze minulosti a plánovaní budúcnosti prežívať prítomnosť. Pravidelne dýchať, cítiť tú energiu, ktorá prúdi mojím telom a užívať si ten moment potenia toxických látok z môjho vlastného tela. Pred pol rokom som mal problém udržať pravidelné dýchanie čo i len dve minúty, sústrediť sa naň. Každému, kto číta knihu alebo pozerá film odporúčam odvtedy, zamerať sa na svoje dýchanie. Takto si čistíme svoje telo a dostávame do tela pokoj. Ohľadom správneho saunovania a o jeho pozitívach ako aj o správnosti dýchania exitujú mnohé knihy a manuály. Tým, čím sa však chcem trochu zaoberať, je práve prežívanie prítomného momentu. Je veľmi jednoduché užívať si prítomný moment, keď mám voľno z práce alebo školy, keď sa nemusím nikde ponáhľať na tréning, na dôležité pracovné, či osobné stretnutia. Alebo keď vykonávam niečo, čo je mi príjemné. Keď však mám neprijemnú situáciu, tak myslím často na jej koniec, keď opúšťam prácu v jednej firme, mám moje myšlienky už niekde inde. Teším sa, kedy to skončí a kedy nastúpim na nové miesto. Práve zmena zamestnania spôsobila

neporiadok v hlave, zrýchlila tempo života a paradoxne so zvýšeným tempom som stíhal spraviť menej, ako som plánoval. Úžasné, ako si dokážem veci naplánovať a ako sa dokážem vystresovať, keď mi ten či onen plán nevyjde – keď mi priateľ zruší schôdzku alebo sa mi pokazí auto, alebo sa stane havária a ja sa ocitnem v kolóne.

Všetky tieto myšlienky ma opäť zaviedli k našim tvorcom Naivnej pedagogiky, kde je najpodstatnejší čas v prítomnosti. Časom, keď deti dorastajú, začínajú vnímať čas a jeho plánovanie. Samozrejme v našich dospelých životoch je už nevyhnutné čas si naplánovať, občas sa však „zacyklím“ v plánovaní času natoľko, že ho plánujem dookola a namiesto toho, aby som potom plán žil, myslím už na ďalšiu udalosť vo svojom diári. Ako však pristupujú k času naši drobcovia? Vážia si ho alebo nie? To nie je v ich situácii dôležité – práve od nich sa opäť môžem učiť prežívaniu daného momentu na sto percent. Je vynikajúce, keď si ako dospelák dokážem spraviť plán týždňa, napríklad v nedeľu večer a plán každého dňa už konkrétnejšie v dané ráno, alebo večer predtým. Stratíme tým pár minút času, no v dospelosti je to dôležité, aby sme neschádzali z nášho smeru a kráčali za našimi snami a cieľmi. Keď už je však deň rozbehnutý a o dvanástej mám naplánovaný obed s rodinou, tak si užívam naplno obed s rodinou. Nepostavím sa, keď zazvoní telefón z inej izby – ostanem pri stole a vychutnávam si skvelé

jedlo, blízkych vo svojom okolí a príjemnú atmosféru (pokiaľ si ju sám nepokazím nepríjemným rozhovorom).

Po prvom kole saunovania som si ľahol na lehátko, zakryl sa dekou, zavrel oči a vrátil som sa do svojho detstva – ako sme s kamarátom Jančim stáli pred obchodom a čakali na dodávateľov tovaru, aby sme si od nich vypýtali reklamné predmety, a tak sme trénovali komunikačnú zručnosť oslovenia potencionálnych sponzorov budúcich projektov. Ako sme sa učili obratnosti a uhýbaniu sa, keď zrazu Janči dostal nápad a hádzal po nás zapálené petardy. Ako sme sa naučili efektívne učiť, keď sme nechceli zmeškať ani jeden zápas v hokejbale či futbale na ihrisku pred panelákom. Organizácia spoločnej hry bola jednoduchšia ako organizovanie stretnutí s priateľmi teraz. Prišli sme zo školy, naučili sa, prehodili učebnice na ďalší deň podľa rozvrhu a pod ho von. Spomenul som si na dôležitú súčasť sveta detí v Naivnej pedagogike – **spontánnosť**. Vedeli sme, že pôjdeme von a päť minút predtým sme sa dohodli, akému športu sa budeme venovať. Keď sme boli nahnevaní, tak sme to prejavili hneď, keď sa stala krivda, ihneď sme to riešili – áno, riešenia končili slovnou výmenou názorov, niekedy aj malým, či väčším súbojom. Aktuálne, v dospelosti mám viac skúsenosti s riešením problémov, mám absolvované rôzne komunikačné školenia a prečítané knihy o tom ako komunikovať, tým pádom viem vyriešiť problém bez bitky, či slovného urážania. Čo mi však chýba, je chuť vyriešiť

krivdu hneď a s daným človekom. Menšie dieťa neodíde za roh, aby to povedalo svojim ďalším kamarátom – ale ide priamo na vec. Ide za konkrétnym človekom a s konkrétnou situáciou. Kiežby som sa ako dospelák naučil riešiť veci s konkrétnym človekom, netvoril som klebety a dokázal si podaním ruky odpustiť. Videl som mnoho prípadov, keď sa mladšie deti na tréningu nezhodli, poprípade aj pobili a práve po krátkom rozhovore s dospelým človekom (ich koučom, trénerom, rodičom) si podajú ruky, povedia prepáč a vrátia sa späť ku hre. Pri každom tvrdení Naivnej pedagogiky môžeme oponovať, že to nie vždy je tak a čím sú deti staršie, tým sa všetky tieto teórie stávajú skôr výnimočným riešením. Môžeme taktiež tvrdiť, že nie vždy a pri každom dieťati tieto teórie platia. Cieľom Naivnej pedagogiky nie je vytvoriť stopercentnú teóriu o tom, ako funguje výchova detí, aké je to v rodinách – na to slúžia iné vedecké odbory. Táto „odnož“ pedagogiky je zameraná na pozorovania a skúsenosti s našimi najmladšími, ktorú následne môžeme preniesť do života každý jeden z nás. Sú to skúsenosti, ktoré niekomu zapadnú do mozaiky života, inému nie. Je to prax, ktorá je vysoko individuálna a môže z nás spraviť citlivejších dospelých. Študujeme na strednej či vysokej škole a učíme sa rôzne techniky ako pristupovať k deťom a učíme sa o nich čo najviac informácií. Málo sa však učíme o sebe, lebo základným kameňom týchto teórií je začať od seba. Budovať vzťah s dieťaťom s tým, že iniciátorom sa stávam ja, že nezabúdam, aký som bol a čo bolo v akom veku pre mňa dôležité. Lebo